

УДК 320

Ковальський Р. – ст. гр. ХС- 31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

СХІДНОГАЛИЦЬКА ПРОБЛЕМА ЯК ОБ'ЄКТ МІЖНАРОДНОЇ ПОЛІТИКИ (1919 – 1920рр.)

Науковий керівник: Стухляк М.П.

Метою даної роботи є з'ясування міжнародно-правового статусу Східної Галичини в 1919 – 1920 рр.; дослідження позицій країн Антанти щодо даної території; виявлення причин неврегульованості східногалицького питання.

Протягом 1919–1920 рр. східногалицьке питання належало до найбільш суперечливих об'єктів міжнародної політики. Невизначеність міжнародно-правового статусу Східної Галичини значною мірою впливала із протиріч у європейському політичному середовищі за економічні й політичні впливи в цьому регіоні, а також підтримки західними урядами Польщі як антибільшовицької сили.

Українська справа на міжнародній арені не розглядалась як єдине ціле, адже напередодні Першої світової війни західноукраїнські землі входили до складу Австро-Угорщини, а східноукраїнські – до Росії. Негативні наслідки для українців мало й те, що серед держав-переможниць популярною в той час була концепція відновлення політичної рівноваги в Європі за рахунок відбудови єдиної і неподільної Росії та створення сильної Польщі як протизваги Німеччині. В рамках цих концепцій Україна розглядалась як частина Росії або Польщі. Правове становище Східної Галичини визначалося двома законними актами, перший з них – акт перебрання влади над українськими землями колишньої Австро-Угорщини від 1 листопада 1918 р. Українською Національною Радою у Львові, затверджений законом про самостійну ЗУНР від 13 листопада 1918 р. і дотичні постанови Сен-Жерменського мирного договору, за яким Австрія зрікалася всіх своїх прав до земель, які належали Австро-Угорській імперії, на користь держав Антанти, які отримали тимчасовий мандат над цими територіями до міжнародного врегулювання їх державно-правового статусу.

Політика урядів західних країн у східногалицькому питанні значною мірою зумовлювалася франко-англійським протистоянням, по-перше, за економічні інтереси в нафтовій промисловості Східної Галичини, яка фактично повністю перебувала в руках іноземного капіталу; по-друге, побоюючись посилення впливів Франції у Центрально-Східній Європі, уряд Великобританії не поділяв французьких планів щодо створення “великої Польщі” й саме тому підтримував прагнення східноукраїнського населення до незалежного існування. Уряд США влітку 1919 р. під впливом військово-політичної ситуації на сході Європи виступив за передачу Східної Галичини Польщі усупереч декларованому праву націй на самовизначення.

Польський уряд до середини 1920 р. намагався форсувати вирішення східногалицької проблеми на міжнародній арені, аби домогтися інкорпорації Східної Галичини до складу Другої Речі Посполитої. Однак за рішенням Паризької мирної конференції від 25 червня 1919 р., всупереч праву місцевого населення на державне самовизначення за міжнародними договорами того часу, Польща отримала лише статус тимчасового військового окупанта Східної Галичини, суверенами якої визнавалися країни Антанти.

Отже, державно-правовий статус Східної Галичини наприкінці 20-х рр. ХХ ст. залишався неврегульованою та актуальною міжнародною проблемою.